

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 49

2/2015

Sídliská a životné prostredie

Spoločensko-ekonomická situácia po druhej svetovej vojne spojená s nedostatkom hygienicky vyhovujúcich a dostatočne vybavených bytov, spolu s rozvojom nových stavebných technológií v druhej polovici 20. storočia, umožnila uskutočniť rozsiahlu výstavbu sídlisk. Mnohí obyvatelia európskych krajín získali vyšší štandard bývania súvisiaci s kvalitnejším životným prostredím. Vo viacerých postsocialistických krajinách obýva v súčasnosti sídliská významný podiel obyvateľov miest. Dodnes určujú sídliska vo väčšine stredných a veľkých miest Česka a Slovenska základný charakter podmienok ovplyvňujúcich kvalitu života významnej časti ich populácie. Väčšina miest v snahe skvalitňovať obytné prostredie neprijala radikálne riešenia v podobe búrania (najmä panelových) sídlisk. Najviac deklarovanými nástrojmi na elimináciu niektorých negatívnych dosahov foriem urbanizmu socialistického obdobia a najmä nekvalitnej realizácie mnohých sídlisk sa stali revitalizácia, rehabilitácia a humanizácia prostredia tohto priestoru. Niektoré projekty sa podarilo úspešne realizovať, avšak celkovo menej úspešná premena sídlisk bola aj dôsledkom nedokonalého systému územného plánovania, prípadne určitej zotrvačnosti v uplatňovaní územnoplánovacích koncepcií sídel pretrvávajúcich z predchádzajúceho obdobia.

Jednou z kľúčových tém pri riešení premien sídlisk sa stalo životné prostredie, ktoré je otázkou vzťahov medzi celostne ponímaným ľudským životom a celostne ponímaným okolím človeka. Z hľadiska týchto vzťahov je možné človeka chápať ako systém určitých nárokov a potrieb prejavujúcich sa na biologickej, sociálno-ekonomickej a kultúrnej úrovni. Okolie vo vzťahu k človeku – obyvateľovi sídliska – predstavuje systém možností a predpokladov uspokojíť tieto nároky. V tomto ponímaní problematika životného prostredia má štruktúru funkčného problému. Možné úspešné riešenia pri skvalitňovaní životného prostredia na sídliskách spočívajú najmä v oblasti funkčných vzťahov.

Monotematicky zamerané číslo časopisu venované životnému prostrediu obyvateľov sídlisk sa sústreďuje nielen na viaceré aspekty vývoja a na funkčné problémy súčasných sídlisk, ale pokúša sa naznačiť aj ich riešenia. Zastúpené sú pohľady aj viacerých vedeckých disciplín z oblasti prírodných i spoločenských vied, ktoré reflektujú problémy funkcie prírodných prvkov v životnom prostredí na sídliskách, zahusťovanie zástavby, tvorbu obytného prostredia a jeho humanizáciu, vplyv voľných priestorov na udržateľný rozvoj sídlisk a hodnotenie kvality života obyvateľov sídlisk.

Vladimír Ira

Obsah

E. Vitková: Premeny slovenských sídlisk – súčasné problémy a perspektívy tvorby obytného prostredia sídlisk.....	67
P. Šimáček, Z. Szczyrba, I. Andráško, J. Kunc: Humanizace postsocialistických sídlíšť – směřování k lepší kvalitě života.....	74
V. Ira: Petržalka a kvalita života jej obyvateľov (subjektívna dimenzia hodnotenia).....	82
M. Wittmann, Š. Kubínová: Vliv volných prostorů na udržitelny rozvoj měst – teoretické souvislosti výzkumu, problematika panelových sídlíšť.....	87
J. Supuka, D. Halajová: Sídliská a priestory zelene.....	94
B. Šerá: Pozitivní vliv zeleně na uživatele městských sídlíšť.....	100
B. Lehotská: Výskyt netopierov na sídliskách, ich ohrozenie a možnosti ochrany.....	106
J. Čech: Nástroje súčasnej environmentálnej politiky.....	111
Z. Krnáčová: Nový Územný plán Bratislavského samosprávneho kraja ako rozhodujúci nástroj udržateľného rozvoja krajiny a životného prostredia.....	116

Tribúna

M. Dubiny, K. Mackovičová: Ako vplýva na životné prostredie zahusťovanie Petržalky.....	121
M. Beláček: Sídliská, životné prostredie a hľadanie bioarchitektúry.....	124

Aktuality

M. Dubiny, K. Mackovičová: Zimný prístav v Bratislave pod drobnohľadom.....	126
--	-----

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 49

2/2015

Contents

E. Vitková: Transformation of Slovak Housing Estates – Actual Problems and Perspectives of Housing Environment Design.....	67
P. Šimáček, Z. Szczyrba, I. Andráško, J. Kunc: Humanising of Postsocialist Housing Estates – Towards a Better Quality of Life.....	74
V. Ira: Petržalka and Quality of Life of its Inhabitants (Subjective Dimension of Assessment).....	82
M. Wittmann, Š. Kubínová: The Impact of Open Space on Sustainable Urban Development – Theoretical Research Relations, the Problems of Prefab Housing Estates.....	87
J. Supuka, D. Halajová: Housing Estates and Green Spaces.....	94
B. Šerá: The Positive Impact of Greenery on the Housing Estates Users....	100
B. Lehotská: Occurrence of Bats in Housing Estates, their Threat and Conservation Measures.....	106
J. Čech: Tools of Contemporary Environmental Policy.....	111
Z. Krnáčová: New Master Plan of the Bratislava Self-Governing Region as a Decisive Tool for Sustainable Development of Landscape and the Environment.....	116
Tribune	
M. Dubiny, K. Mackovičová: What is the Effect of Infill Housing on the Environment of Petržalka.....	121
M. Beláček: Housing Estates, Environment and Search for a Bioarchitecture.....	124
News	
M. Dubiny, K. Mackovičová: Winter Port in Bratislava in the Spotlight.....	126

Housing Estates and Environment

Socio-economic situation after World War II with lack of suitable hygienic and well-equipped apartments, along with the development of the new building technologies in the second half of the 20th century, allowed to carry out extensive construction of settlements. Many residents of European countries acquired their higher standard of living associated with a better environment. In several postsocialist countries, a significant proportion of the urban population is represented by the residents of housing estates.

In most of medium and large cities in the Czech and Slovak Republics the housing estates still determine the essential nature of the conditions affecting the quality of life of a significant part of their population. Most of the cities in an effort to improve the urban environment did not apply a radical solution, that is, their demolition. Revitalization, rehabilitation and humanization became the most declared tools to eliminate some of the negative impacts of urbanism of socialist period and low-quality of housing estates construction. Some projects succeeded, but generally less successful transformation of residential areas was also a consequence of poor spatial planning system and application of settlement planning policies, which persisted from the previous period.

Environment became one of the key topics in dealing with housing estates transformation, which is an issue of relations between holistic understanding of human life and man surroundings. In view of these relations, a man's can be understood as a system of certain claims and needs manifested on the biological, socio-economic and cultural level. Surroundings to man – resident of the housing estate – is a system of possibilities and preconditions necessary to satisfy these demands. In this sense environmental issues have the structure of a functional problem. Possible approaches to the improvement of the quality of settlement environment include mainly the functional relations.

This issue of the Journal devoted to the environment of housing estates residents is focused not only on several aspects of the development and functional issues of contemporary settlements, but also tries to suggest some solutions. The views of several scientific disciplines are represented including the natural and social sciences, which reflect the issues of natural element functions in the housing estates environment, building concentration, creating of residential environment and its humanization, the impact of free space on the sustainable development of housing estates and evaluation of residents' quality of life in housing estates.

Vladimír Ira